

vrienden van expertisecentrum euthanasie

Rapport inzake de
Jaarrekening 2021

INHOUDSOPGAVE

Pagina

1. Bestuursverslag

1.1	Algemeen	1
1.2	Financieel	6
1.3	Toekomst	7
1.4	Conclusie	8

2. Jaarrekening

2.1	Balans per 31 december 2021	10
2.2	Staat van baten en lasten over 2021	12
2.3	Vergelijking begrotingscijfers 2021	12
2.4	Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	13
2.5	Toelichting op de balans	16
2.6	Toelichting op de staat van baten en lasten	18

3. Overige gegevens

3.1	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	22
-----	---	----

Bestuursverslag 2021 | Stichting Vrienden van Expertisecentrum Euthanasie

Het bestuur van Stichting Vrienden van Expertisecentrum Euthanasie biedt hierbij haar Jaarrekening aan voor het boekjaar dat eindigde op 31 december 2021.

ALGEMEEN

Stichting Vrienden van Expertisecentrum Euthanasie (VvEE) is onlosmakelijk verbonden aan Expertisecentrum Euthanasie. De VvEE ondersteunt Expertisecentrum Euthanasie in morele en financiële zin. Het streven is dat de zorgverlening van Expertisecentrum Euthanasie vergoed wordt uit de basis zorgverzekering. Daarmee worden echter niet alle kosten gedekt. De in totaal 12.700 vrienden (donateurs) maken extra werkzaamheden, diensten en investeringen van Expertisecentrum Euthanasie mogelijk. Expertisecentrum Euthanasie gebruikt de steun van de VvEE voor ontwikkeling en innovatie van haar zorgverlening en organisatie en voor de ontwikkeling van deskundigheid van de beroepsgroep op het gebied van euthanasie. Ook maakt zij wetenschappelijk onderzoek mogelijk. Deze activiteiten passen bij de doelstellingen van Expertisecentrum Euthanasie.

Doelstellingen

De doelstellingen van stichting Vrienden van Expertisecentrum Euthanasie:

- Het financieel mogelijk maken van hulpverlening aan mensen die ondraaglijk en uitzichtloos lijden en die hun vraag naar levensbeëindiging niet gehonoreerd zien door hun behandelend arts en daardoor een beroep doen op Expertisecentrum Euthanasie;
- Het geven van voorlichting over levensbeëindiging dan wel euthanasie bij ondraaglijk en uitzichtloos lijden in het algemeen en het werk van Expertisecentrum Euthanasie in het bijzonder;
- Het beter beschikbaar krijgen van de hulp bij levensbeëindiging en het bevorderen van een beter gebruik van de mogelijkheden die wetgeving daartoe biedt;
- Het financieren van de ontwikkeling van de organisatie van Expertisecentrum Euthanasie, van de expertisefunctie en de deskundigheid van de medewerkers van Expertisecentrum Euthanasie.

Kernactiviteiten

Het bestuur van de VvEE geeft invulling aan deze doelstellingen met de volgende activiteiten die gefinancierd worden uit donaties van de vrienden:

- Het subsidiëren van projecten van Expertisecentrum Euthanasie die het zorgverleningsproces, de organisatie of de deskundigheid van haar medewerkers verbeteren;
- Het subsidiëren van projecten van Expertisecentrum Euthanasie die de deskundigheid van de beroepsgroep bevorderen;
- Het subsidiëren van wetenschappelijk onderzoek binnen het werkgebied van Expertisecentrum Euthanasie;
- Het verzorgen van (digitale) informatiebijeenkomsten voor de vrienden;
- Het uitgeven van nieuwsbrieven voor de vrienden;
- Het voorzien in de behoefte aan werkkapitaal van Expertisecentrum Euthanasie;
- Het opvangen van verliezen van Expertisecentrum Euthanasie en in stand houden van voldoende algemene reserves.

Juridische structuur

De stichting Vrienden van Expertisecentrum Euthanasie is een stichting en is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 64725367, en is gevestigd aan de Eisenhowerlaan 104 te 2517 KL Den Haag.

Interne organisatiestructuur

Het (onbezoldigd) bestuur van de VvEE wordt gevormd door:

De heer P.P.W Swildens, voorzitter

- voorzitter Centrale Adviescommissie Personeel Belastingdienst (t/m 31-12-2021)
- penningmeester culturele stichting in woonplaats Zuiderwoude (t/m 31-12-2021)

Mevrouw G.M.M. van den Berg, secretaris

- eigenaar Nosce Advies & Interim (in Duitsland ingeschreven) (t/m 31-12-2021)
- secretaris ledenadviesraad NVVE

De heer J. de Haan, penningmeester

- fiscaal adviseur Red Tax Specialists BV in 's-Hertogenbosch
- enkele onderwijsactiviteiten Erasmus Universiteit
- bestuurslid tennisvereniging

Mevrouw M.G.A. van Moll, plv. secretaris

- geen

Mevrouw H.E. van Tuil, plv. penningmeester

- mediator gespecialiseerd in arbeidsconflicten
- extern vertrouwenspersoon onderwijs, uitgezonderd leerlingen
- administratieve dienstverlening stichtingen en verenigingen (t/m 31-12-2021)
- penningmeester Vluchtelingenwerkgroep Utrechtse Heuvelrug (t/m 31-12-2021)
- buurtbemiddelaar Utrechtse Heuvelrug via Welzijn Amersfoort

De stichting heeft geen medewerkers in dienst.

Belangrijkste elementen van het gevoerde beleid

2021 was opnieuw een bijzonder jaar, waarbij we nog steeds te maken hadden met veel corona-effecten en coronamaatregelen. Ook de Vrienden van Expertisecentrum Euthanasie en Expertisecentrum Euthanasie zijn hiermee geconfronteerd. Bij Expertisecentrum Euthanasie is er sprake van een grote hoeveelheid aanvragen (3689 hulpvragen), omdat reguliere behandelaren te veel onder druk staan om de euthanasiezorg zelf op te kunnen pakken, terwijl er bij Expertisecentrum Euthanasie tegelijkertijd verminderde capaciteit is door uitval van personeel. Dat laatste heeft direct te maken met Covid19 besmettingen en quarantaines, kwetsbare collega's, verhoogde werkdruk, maar ook met het feit dat veel van de werknemers van EE ook in andere zorgdomeinen werken, waar hun inzet vereist was. Bij VvEE werden de fysieke bijeenkomsten geannuleerd en zijn er webinars voor in de plaats gekomen. Een van de nascholingen is gedigitaliseerd en aangeboden, de consultants werden volop ingeroepen, maar er zijn ook projecten uitgesteld, vertraagd of stil komen te liggen.

In de kernactiviteiten van VvEE is er in 2021 sprake van de volgende ontwikkelingen:

1. Het bijdragen aan de deskundigheidsbevordering en het ondersteunen van de beroepsgroep

De VvEE heeft digitalisering van een van de nascholingen voor artsen, 'Euthanasie in de praktijk', mogelijk gemaakt. Door de COVID-19 pandemie en het feit dat er geen fysieke bijeenkomsten gegeven konden worden, zijn er in 2021 geen andere nascholingen aangeboden.

Via scholing kunnen artsen zich bekwamen in het behandelen van euthanasieverzoeken bij meer complexe aandoeningen.

Naast de nascholingen begeleidt Expertisecentrum Euthanasie artsen in het zelf onderzoeken van een euthanasiewens. Een hulpvrager hoeft zich dan niet te wenden tot een voor hem of haar onbekende behandelaar. Daartoe worden consulenten euthanasie aangeboden door EE, zeer ervaren artsen en verpleegkundigen die reguliere behandelaren kunnen informeren, begeleiden en bijstaan bij een euthanasietraject. De inzet van de consulent euthanasie is in 2021 vaak benut. Er is sprake van een aanzienlijke toename in het aantal consulten in 2021 (395 ten opzichte van 309 in 2020). Om meer bekendheid te geven aan de consulenten euthanasie is in 2021 het boekje 'U staat er niet alleen voor' uitgebracht, met steun van de VvEE en meegestuurd met Medisch Contact naar relevante zorgverleners in het veld.

2. Organisatie van Informatiebijeenkomsten voor de vrienden

In voorgaande jaren bleek er onder vrienden een grote behoefte te bestaan om persoonlijk geïnformeerd te worden over de ontwikkelingen binnen Expertisecentrum Euthanasie en aan onderling contact. In 2020 zijn deze vriendenbijeenkomsten grotendeels afgezegd vanwege COVID-19 en ook in 2021 zijn er geen fysieke bijeenkomsten georganiseerd. Wel hebben we in plaats daarvan webinars gehouden. In totaal hebben er 800 geïnteresseerde (potentiële) vrienden een webinar bijgewoond. De onderwerpen die aangeboden zijn tijdens de bijeenkomsten betroffen: euthanasie bij dementie; euthanasie bij een stapeling van ouderdomsaandoeningen en euthanasie bij psychiatrie. De webinars werden goed beoordeeld, maar we kijken er naar uit om de vrienden weer live te kunnen ontmoeten.

3. Deskundigheid van de medewerkers van Expertisecentrum Euthanasie

Het werkgebied van Expertisecentrum Euthanasie is zo specifiek dat er in Nederland vrijwel geen scholing voor aangeboden wordt. Dit is de reden dat Expertisecentrum Euthanasie zelf voorziet in zijn deskundigheidsbevordering.

Er zijn drie belangrijke componenten:

- a. Starttraining: een verplichte vierdaagse training (met aanvullende terugkomdag) die aangeboden wordt aan alle medewerkers die starten met hun werkzaamheden bij Expertisecentrum Euthanasie.
- b. Periodieke intervisie¹ bijeenkomsten: deze worden in drie regio's viermaal per jaar aangeboden en begeleid door professionals. In 2021 zijn de intervisies voornamelijk digitaal georganiseerd, 1 maal is de intervisie fysiek gehouden.

¹ Intervisie is een georganiseerd gesprek tussen mensen die werkzaam of in opleiding zijn in hetzelfde vakgebied. Onderwerp van gesprek zijn de verrichte werkzaamheden en de daaraan gerelateerde problemen, oogmerk is dat de deskundigheid van de betrokkenen wordt vergroot en de kwaliteit van het werk verbetert. Anders dan bij supervisie is er geen hiërarchische situatie waarin iemand de leiding heeft. (Bron: wikipedia)

- c. Studiedagen: normaliter wordt er tweemaal per jaar een studiedag georganiseerd over specifieke onderwerpen. In 2021 is eenmaal een digitale studiedag gehouden en de andere studiedag is verplaatst naar de zomer van 2022.

De VvEE subsidieert de deskundigheidsbevordering voor de medewerkers van Expertisecentrum Euthanasie. In 2021 betrof dit een bijdrage van € 100.000 .

4. **Uitgave van Nieuwsbrieven**

In 2020 werden drie nieuwsbrieven uitgegeven. Alle vrienden hebben ook het Jaarbeeld 2020 ontvangen. In de nieuwsbrieven zijn de vrienden geïnformeerd over de activiteiten en ontwikkelingen van Expertisecentrum Euthanasie en van de VvEE. Op deze wijze wordt het contact met alle vrienden onderhouden.

5. **Relatiebeheerder**

In de zomer van 2021 is Expertisecentrum Euthanasie gestart met een relatiebeheerder. Deze functie wordt initieel voor twee jaar mogelijk gemaakt door de VvEE. De relatiebeheerder is verantwoordelijk voor het leggen en onderhouden van contacten met instellingen (in 2021 voornamelijk GGZ instellingen), met als doel het bespreekbaar maken van het mogelijk ontwikkelen van euthanasiebeleid en het helpen ontwikkelen van kennis over euthanasie in de instelling. Na de initiële contacten trekt de relatiebeheerder op met één van de psychiaters van EE. Naast deze vorm van relatiebeheer heeft de VvEE zich ingespannen om extra vrienden te werven in 2021 via advertenties in verschillende bladen.

6. **Wetenschappelijk onderzoek**

De VvEE maakt wetenschappelijk onderzoek met de data van EE mogelijk door het subsidiëren van de functie begeleider wetenschappelijk onderzoek. Expertisecentrum Euthanasie beschikt over unieke data, waar onderzoekers onder voorwaarden gebruik van kunnen maken. Hiertoe is 'beleid wetenschappelijk onderzoek' vastgesteld. In 2021 heeft dit geleid tot een wetenschappelijke publicatie (Wish for euthanasia persists for at least one year after the request was declined by Euthanasia Expertise Center, van den Ende, Bunge, van de Vathorst, Health Policy 2021).

7. **Faciliteren van werkzaamheden medewerkers EE**

In 2021 moest er vanwege de Coronamaatregelen zeer regelmatig thuis worden gewerkt. De VvEE heeft het mede mogelijk gemaakt dat de medewerkers konden worden voorzien van een prettige en verantwoorde thuiswerkplek, met laptop, online telefoniemogelijkheden, meerdere beeldschermen, een bureaustoel etc. Daarnaast is het kantoor aan de Eisenhowerlaan in Den Haag verbouwd om meer mogelijkheden te creëren om hybride te werken, elkaar te ontmoeten, onderwerpen met elkaar te verbinden en prettig en professioneel met elkaar samen te werken. De VvEE heeft een financiële bijdrage geleverd aan de kosten.

8. **Expertisecentrum Euthanasie voorzien van werkkapitaal**

Dankzij de hulp van de VvEE heeft Expertisecentrum Euthanasie geen externe financiers nodig.

9. **Het opvangen van verliezen van Expertisecentrum Euthanasie**

Het beleid van Expertisecentrum Euthanasie om verzekeraars kostendekkende tarieven te laten betalen voor de hulpverlening is succesvol geweest. In 2021 is er geen verzoek van Expertisecentrum Euthanasie gekomen om een tekort via de VvEE te dichten.

Lerende organisatie

Expertisecentrum Euthanasie is een lerende organisatie. Dat betekent dat projectplannen worden voorgelegd, resultaten gemonitord en besproken met het bestuur van Vrienden van Expertisecentrum Euthanasie. Voortgangsrapportages worden (ten minste) twee keer per jaar besproken in de bestuursvergadering. Uit deze besprekingen kunnen leerpunten naar voren komen, die bij de volgende te subsidiëren activiteiten worden meegenomen om de processen en uitkomsten te optimaliseren. Jaarlijks wordt er verantwoording afgelegd over de uitgevoerde projecten en stelt het bestuur deze vast.

Integriteit

Integriteit is een belangrijke waarde van Expertisecentrum Euthanasie en daarmee ook van de Vrienden van Expertisecentrum Euthanasie. Vrienden kunnen ervan uitgaan dat ieder persoon die zich aanmeldt bij Expertisecentrum Euthanasie met een euthanasieverzoek integer behandeld wordt. Ook artsen die zich tot ons wensen met een verzoek om steun en begeleiding kunnen rekenen op dezelfde belofte.

Overleg VvEE-EE

Het bestuur van de VvEE heeft in 2021 viermaal regulier overleg gehad met de bestuurder van Expertisecentrum Euthanasie. Daarin is gesproken over de volgende onderwerpen:

- Vaststelling jaarstukken 2021, accountverslag en verslag auditcommissie
- Vaststelling begroting 2022
- Periodieke financiële rapportages
- Meerjarenbeleidsplan en jaarplan Expertisecentrum Euthanasie
- Jaarplanning 2022
- Covid-19
- Patiëntenzorg, feiten en cijfers 2020 en 2021
- Consultatie en opleiding
- Communicatie en samenwerking
- Stand van zaken projecten
- Beleidsplan wetenschappelijk onderzoek
- Subsidieverzoeken
- Vriendenbijeenkomsten en webinars 2021
- Huisvesting Expertisecentrum Euthanasie
- Campagne werven vrienden en donatiebrieven
- Afscheid voormalig bestuurder Expertisecentrum Euthanasie
- Oriëntatie op oprichten commissie oudgedienden
- Lotgenotencontact
- Samenstelling bestuur en afspraken over zelfevaluatie

Er waren twee ingelaste overleggen met de bestuurder van het Expertisecentrum Euthanasie. Daarin is gesproken over:

- Statutenwijziging
- Wetenschappelijk onderzoek
- Subsidieverzoeken flexibel werken
- Wervingscampagne nieuwe vrienden

FINANCIEEL

Inkomsten, uitgaven en resultaten

In 2021 heeft VvEE een totaalbedrag ontvangen van € 742.530, waarvan € 385.295 aan eenmalige giften van particulieren en enkele stichtingen, € 292.456 aan vaste bijdragen en € 64.691 aan nalatenschappen.

Van deze inkomsten heeft de VvEE 2,63% besteed aan fondsenwerving in de vorm van incassokosten en portokosten voor donatiebrieven.

Aan doelstellingen heeft de stichting € 783.847 besteed. De grootste besteding is aan de consulent euthanasie. Hieraan is in 2021 € 321.926 uitgegeven.

Het totaal bedrag is inclusief een eenmalige bijdrage van € 178.500 aan de flexibilisering van werkplekken in het pand van EE in Den Haag. In dit pand zijn aanpassingen gedaan om flexibel werken mogelijk te maken. Daarnaast is er € 79.362 uitgegeven aan voorlichtingsactiviteiten zoals nieuwsbrieven en (digitale) bijeenkomsten. Tot slot zijn er projecten gefinancierd op het vlak van relatiemanagement GGZ, Coördinatie wetenschappelijk onderzoek, en het boekje "U staat er niet alleen voor".

De bezoldiging van de bestuurder van Expertisecentrum Euthanasie is marktconform.

Donateurs zorgen voor de financiële middelen van de VvEE. Hoewel de stichting in principe ook bij bedrijven, vermogensfondsen en andere maatschappelijke organisaties zou kunnen werven, heeft zij ook afgelopen jaar uitsluitend geworven onder particulieren. Hiertoe is een netwerk ontwikkeld van een kleine 13.000 vrienden, die door middel van donaties en schenkingen de VvEE financieel ondersteunen. Een deel van hen heeft de stichting gemachtigd een financiële bijdrage van hun bankrekening te incasseren. De VvEE ontvangt ook bijdragen uit erfenissen.

Financiële positie

Gedurende 2021 heeft Expertisecentrum Euthanasie meermaals gebruik gemaakt van de rekeningcourantrelatie met VvEE. In het eerste kwartaal is er vaak sprake van vertraging in betaling door zorgverzekeraars vanwege aanpassingen van afspraken in de IT-systemen. Om geldstromen van zorgverzekeraars en donateurs (nalatenschappen, legaten) niet te vermengen, worden de donaties beheerd door VvEE.

De reserves van VvEE staan op betaal- en spaarrekeningen van de ING, ASN en de Triodos bank. Deze zijn bestemd om risico's bij de Expertisecentrum Euthanasie op te kunnen vangen en om bij te dragen aan de doelstelling van de organisatie.

Voornaamste risico's en onzekerheden

Het aantal vrienden daalt in absolute aantallen, terwijl de opbrengsten exclusief nalatenschappen zijn gestegen. Toch is de daling van het aantal vrienden een risico voor de stichting, aangezien de stichting voor haar inkomsten volledig afhankelijk is van donateurs. Een pandemie, economische recessie, of maatschappelijke context, bijvoorbeeld waarbij euthanasie in het algemeen of Expertisecentrum Euthanasie in het bijzonder negatief in het nieuws komt, kunnen gevolgen hebben voor het aantal en de omvang van de donaties. Daarom zijn we in het najaar van 2021 een wervingscampagne gestart voor extra vrienden. We hebben daartoe verschillende kanalen ingezet. Er is in drie grote landelijke magazines geadverteerd (Plus Magazine, ANBO-magazine en VPRO-gids). Dit heeft naast meer bekendheid ook gezorgd voor ruim 175 nieuwe vrienden, waar we heel dankbaar voor zijn. In 2022 wordt de wervingscampagne geëvalueerd en er zal in 2022 bekeken worden wat de mogelijkheden zijn om digitale middelen in te zetten.

TOEKOMST

Verwachte gang van zaken

De VvEE verwacht in 2022 voor circa € 660.000 aan Expertisecentrum Euthanasie toe te kennen voor de uitvoering van projecten. Daarnaast zijn er verwachte kosten op het gebied van nieuwsbrieven en (digitale) bijeenkomsten en organisatiekosten.

Expertisecentrum Euthanasie

De groei in het aantal hulpvragen maakt het voor Expertisecentrum Euthanasie enerzijds noodzakelijk te investeren in optimalisatie van de organisatie. Anderzijds zijn er projecten begroot die de ontwikkeling in het aantal hulpvragen juist moet beheersen. Voorbeelden hiervan zijn Consulent euthanasie, waar een ervaren consulent van Expertisecentrum Euthanasie een arts met raad en daad terzijde staat, en de nascholing op het gebied van euthanasie voor huisartsen. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de steun van VvEE. Ook een relatiebeheerder is aangetrokken om samenwerking met psychiaters in GGZ instellingen rondom euthanasie bij psychiatrie mogelijk te maken.

Het doel is om in 2022 het vriendenbestand nog verder te ontwikkelen, zodat de VvEE aan haar doelstellingen kan blijven voldoen. Om de vrienden blijvend te betrekken, informeert de stichting hen ook in 2022 via nieuwsbrieven en webinars en hopelijk ook weer op fysieke bijeenkomsten.

Begroting 2022

	Begroting 2022
Opbrengsten	
Giften	175.000
Acties	125.000
Contributies/ automatische incasso	300.000
Nalatenschappen	-
Overige opbrengsten	-
Totaal opbrengsten	600.000
Kosten doelstelling	
Totaal kosten projecten	660.074
Totaal kosten nieuwsbrief	41.000
Totaal kosten vriendenbijeenkomsten	40.000
Totaal kosten doelstelling	741.074
Organisatiekosten	
Kosten administratie MEO	17.000
Accountantskosten	13.000
Kosten CBF	3.500
Bankkosten	4.000
Intrest	11.000
Kosten bestuur	2.500
Algemene kosten	10.000
Drukwerk	-
Juridisch advies	1.000
Totaal organisatiekosten	62.000
Totale kosten	803.074
Resultaat	-203.074
Dekking uit reserves	203.074
Resultaat	-

CONCLUSIE

Stichting Vrienden van Expertisecentrum Euthanasie is trots op haar bijna 13.000 vrienden en hun betrokkenheid bij het werk van Expertisecentrum Euthanasie. Het blijkt steeds weer dat deze groep bereid is om Expertisecentrum Euthanasie (moreel en financieel) te ondersteunen.

Dankzij de vrienden kan Expertisecentrum Euthanasie slagvaardig handelen en blijven investeren in een professionele organisatie die vanuit financiële onafhankelijkheid haar werk kan blijven doen.

2. JAARREKENING

2.1 Balans per 31 december 2021

(Na resultaatbestemming)

ACTIVA	31 december 2021		31 december 2020	
	€	€	€	€
Vorderingen	<u>35.343</u>	35.343	<u>478.107</u>	478.107
<i>Liquide middelen</i>		2.552.765		2.079.766 #
Totaal activazijde		<u>2.588.108</u>		<u>2.557.873</u>

2.1 Balans per 31 december 2021

(Na resultaatbestemming)

PASSIVA	31 december 2021		31 december 2020	
	€	€	€	€
Reserves en fondsen				
Overige reserves	<u>2.186.141</u>	2.186.141	<u>2.348.867</u>	2.348.867
Kortlopende schulden				
Handelscrediteuren	896		436	
Overige schulden	390.827		202.729	
Te betalen bedragen	<u>10.243</u>		<u>5.840</u>	
		401.966		209.006
Totaal passivazijde		<u>2.588.108</u>		<u>2.557.873</u>

2.2 Staat van baten en lasten over 2021

	Realisatie 2021 €	Begroting 2021 €	Realisatie 2020 €
Baten			
Baten van particulieren en instellingen	742.442	650.000	1.183.230
Overige baten	88	-	468
Som van de baten	742.530	650.000	1.183.698
Lasten			
Besteed aan doelstellingen	839.288	876.648	501.928
Wervingskosten	23.755	20.000	26.275
Kosten beheer en administratie	34.143	43.500	34.227
Som van de lasten	897.186	940.148	562.429
Saldo voor financiële baten en lasten	-154.656	-290.148	621.269
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	-	-	-
Rentelasten en soortgelijke kosten	-8.070	-2.500	-511
Saldo financiële baten en lasten	-8.070	-2.500	-511
Saldo van baten en lasten	-162.726	-292.648	620.758
Bestemming saldo van baten en lasten			
Toevoeging/ontrekking aan:			
Overige reserves	162.726-	292.648-	620.758
	<u>162.726-</u>	<u>292.648-</u>	<u>620.758</u>

Toelichting verschillen tussen realisatie en begroting 2021

De baten zijn lager vanwege eenmalige nalatenschappen in 2020. Deze baten waren in 2021 lager.

De overige baten zijn in lijn met de begroting.

Door Covid'19 konden een aantal projecten geen doorgang vinden. Ook zijn projecten uitgesteld.

De lagere kosten voor doelstellingen worden gecompenseerd door de bijdrage aan de verbouwing.

De kosten besteed aan beheer en administratie zijn lager dan begroot maar in lijn met 2020

De interestkosten zijn vanwege de liquiditeit hoger dan begroot.

2.4 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Voor de opstelling van de jaarrekening is de Richtlijn voor de Fondsenwervende organisaties (RJ 650) gevolgd.

De jaarrekening is opgesteld in euro's. Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Rechtsvorm, inschrijving

De Stichting Vrienden van Expertisecentrum Euthanasie is een stichting en is ingeschreven in de Kamer van Koophandel te Den Haag onder nummer 64725367, vestigingsadres Eisenhowerlaan 104, 2517 KL Den Haag.

Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat het bestuur van Vrienden van Expertisecentrum Euthanasie zich over verschillende zaken een oordeel vormt, en dat het bestuur schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het op grond van algemene aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving voor het vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Financiële instrumenten

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten, zoals vorderingen en schulden, als financiële derivaten verstaan. Voor de grondslagen van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost.

GRONDSLAGEN VOOR DE BALANSWAARDERING

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie, inclusief de transactiekosten indien materieel. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering. **Liquide middelen**

De liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde en staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van de stichting.

Overige reserves

Overige (vrije) reserves betreffen vrij besteedbare reserves ofwel het gedeelte van het eigen vermogen waarover de daartoe bevoegde organen zonder belemmering door wettelijke of statutaire bepalingen kunnen beschikken voor het doel waarvoor de stichting is opgericht.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde.

Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de bedragen waartegen de schuld moet worden afgelost. Onder de kortlopende schulden worden schulden opgenomen met een resterende looptijd van minder dan één jaar.

2.4 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Baten

Onder baten wordt verstaan de opbrengst van de in het verslagjaar ontvangen donaties, giften, nalatenschappen en overige opbrengsten. De opbrengsten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Baten uit nalatenschappen

De organisatie dient baten uit nalatenschappen te verwerken in het boekjaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Zij verwerkt voorlopige uitbetalingen in de vorm van voorschotten in het boekjaar waarin ze worden ontvangen als baten uit nalatenschappen. De omvang van een bate uit nalatenschap kan betrouwbaar worden vastgesteld als, op grond van het stadium waarin de afhandeling van de nalatenschap zich bevindt, een betrouwbare schatting van de ontvangst kan worden gemaakt. Hiervan is in ieder geval sprake bij ontvangst van de akte van verdeling.

Bedrijfslasten

De lasten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Subsidies betreffen altijd incidentele subsidies en worden direct ten laste van de staat van baten en lasten gebracht zodra het bestuur de toekenning aan de subsidieontvanger heeft goedgekeurd.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en -lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende renteopbrengsten en -kosten van de bank.

2.5 Toelichting op de balans

ACTIVA

VLOTTENDE ACTIVA

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
Vorderingen		
Nog te ontvangen bedragen	-	111.179
Rekening-courant Stichting Expertisecentrum Euthanasie	31.198	362.783
Vooruitbetaalde bedragen	4.144	4.144
	<u>35.343</u>	<u>478.107</u>

De nalatenschap die ultimo 2020 nog te ontvangen was, is in 2021 ontvangen. De rekening courant met de Vrienden is in 2021 grotendeels terugbetaald.

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
Liquide middelen		
ING Bank N.V.	423.479	625.831
Triodos Bank N.V.	84.333	84.721
ASN Bank	2.044.953	1.369.214
	<u>2.552.765</u>	<u>2.079.766</u>

Met de liquide middelen wordt de bedrijfsvoering gefinancierd. Ook worden de liquide middelen aangewend om bij te dragen aan de doelstelling van de stichting.

2.5 Toelichting op de balans

PASSIVA

STICHTINGSVERMOGEN

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
Overige reserves		
Stand per 1 januari	2.348.867	1.728.109
Resultaatbestemming boekjaar	-162.726	620.758
Stand per 31 december	<u>2.186.141</u>	<u>2.348.867</u>

De overige reserves worden aangehouden ten behoeve van de doelstellingen van de Stichting.

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
Handelscrediteuren		
Crediteuren	896	436
	<u>896</u>	<u>436</u>

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
Overige schulden		
Nog te ontvangen facturen projecten EE 4e kwartaal	388.738	201.005
Nog te ontvangen facturen bank- en interestkosten	2.089	1.724
	<u>390.827</u>	<u>202.729</u>

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
Overlopende passiva		
Accountantskosten	10.243	5.840
	<u>10.243</u>	<u>5.840</u>

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Garantieplichting

Stichting Vrienden van Expertisecentrum Euthanasie heeft in haar doelstelling opgenomen dat zij, waar de reguliere financiering van Expertisecentrum Euthanasie tekort schiet, deze tekorten kan aanvullen.

2.6 Toelichting op de staat van baten en lasten

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
Baten		
<i>Baten van particulieren en instellingen</i>		
Enmalige donaties en giften van particulieren	376.495	347.546
Enmalige donaties en giften van instellingen	8.800	8.500
Vaste bijdragen / incasso's	292.456	299.258
Nalatenschappen	<u>64.691</u>	<u>527.926</u>
	742.442	1.183.230
 <i>Overige baten</i>	 88	 468
 <i>Som van de baten</i>	 <u><u>742.530</u></u>	 <u><u>1.183.698</u></u>
 Lasten		
<i>Besteed aan doelstellingen</i>		
Voorlichtingsactiviteiten	79.362	31.554
Verspreiding boekje "Vijf jaar consulent"	62.403	-
Deskundigheidsbevordering medewerkers EE	100.000	100.000
Breder beschikbaar krijgen van hulpverlening	321.926	251.718
Organisatieontwikkeling EE	-	-
 Flexibilisering werkplekken EE	 178.500	 -
Bijdrage aan juridische bijstand EE		21.666
Dossierstudie psychiatrie	20.000	-
Coördinatie Wetenschappelijk Onderzoek	22.469	31.170
Relatiemanager GGZ	36.374	-
Bevordering deskundigheid beroepsgroep	18.253	8.725
Overige projecten	-	57.095
	<u>839.288</u>	<u>501.928</u>
 Van de € 839.000 aan kosten die besteed zijn aan doelstellingen, is € 79.000 besteed aan voorlichting. Deze kosten betreffen de drukkosten van de nieuwsbrieven, de kosten voor de georganiseerde vriendenbijeenkomsten. Door COVID'19 konden ook in 2021 veel activiteiten geen doorgang vinden.		
 <i>Wervingskosten</i>		
Kosten fondsenwerving	19.020	21.190
Incassokosten	<u>4.735</u>	<u>5.085</u>
	<u><u>23.755</u></u>	<u><u>26.275</u></u>
 Van de baten is 2,63% besteed aan werving. De werving is onderdeel van de nieuwsbrieven die als voorlichting wordt aangemerkt. Vorig jaar betrof dit percentage 2,22.		

	€	€
<i>Kosten beheer en administratie</i>		
Kosten administratie en inning van de Vrienden	19.109	17.245
Accountantskosten	12.341	11.678
Advieskosten	1.126	240
Juridische kosten	-	-
Bestuurskosten	1.567	1.777
Algemene kosten	-	3.287
	<u>34.143</u>	<u>34.227</u>

De stichting heeft geen personeel in dienst. Het bestuur van de stichting is onbezoldigd.

Rentebaten en kosten

Rentebaten	-	-
Rentelasten	8.070	511
	<u>-8.070</u>	<u>-511</u>

's-Gravenhage,
Stichting Vrienden van Expertisecentrum Euthanasie

Het bestuur:

Voorzitter:

De heer mr. P.P.W. Swildens
Voorzitter

Mw. drs. G.M.M. van de Ven - van den Berg
Secretaris

De heer mr. J. de Haan
Penningmeester

Mw drs. M.G.A. van Moll
Lid

Mw drs. H.E. van Tuil
Lid

3. Overige gegevens

2.6 Toelichting bestedingen

	A	B	Besteed aan doelstellingen			F	Wervings- kosten	Kosten beheer en administratie	Totaal realisatie 2021	Begroot 2021	Totaal realisatie 2020
			C	D	E						
Afdrachten aan verbonden organisaties			78.843	321.926	278.500	18.253			697.522	793.648	470.374
Communicatiekosten		79.362		62.403				141.765	83.000	31.554	
Kantoor- en algemene kosten							23.755	34.143	57.898	51.000	60.502
Totaal	-	79.362	78.843	384.329	278.500	18.253	23.755	34.143	897.186	927.648	562.429

- A) Het financieel ondersteunen van Expertisecentrum Euthanasie voor wat betreft continuïteit en ontwikkeling.
- B) Het geven van voorlichting over Euthanasie en Expertisecentrum Euthanasie
- C) Het bevorderen van betere hulpverlening aan hen die ondragelijk lijden.
- D) Het breder beschikbaar krijgen van hulpverlening aan hen die ondragelijk lijden.
- E) Het financieren van organisatieontwikkeling bij Expertisecentrum Euthanasie.
- F) Het bevorderen van de ontwikkeling van de deskundigheid van relevante beroepsgroepen.

3.1 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de Raad van Bestuur van Stichting Vrienden van Expertisecentrum Euthanasie te Den Haag

A. Verklaring over de in het financieel verslag opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2021 van Stichting Vrienden van Expertisecentrum Euthanasie te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Vrienden van Expertisecentrum Euthanasie op 31 december 2021 en van het resultaat over 2021 in overeenstemming met de in Nederland geldende Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650 Fondsenwervende organisaties (RJ650).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2021;
2. de staat van baten en lasten over 2021; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Vrienden van Expertisecentrum Euthanasie zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag, in overeenstemming met Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650 Fondsenwervende organisaties.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de Raad van Bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650 Fondsenwervende organisaties. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van de relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze

controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Nieuwegein, 30 mei 2022

CROP registeraccountants

Drs. D. Davelaar-Kemp RA CISA